

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen suunnatun valtionavustuksen käyttö Kainuun ja Pohjois- Pohjanmaan alueilla

Anu Helanen

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskuksen julkaisuja

Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämi- seen suunnatun valtionavustuksen käyttö Kainuun ja Pohjois- Pohjanmaan alueilla

Anu Helanen

Julkaisu on saatavana verkkojulkaisuna:
<http://www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/julkaisut>

Sisällys

1. Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämiseen suunnatut valtionavustukset	5
2. Avustusten jakautuminen	8
2.1. Osa-alue 1) Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeet.....	8
2.2. Osa-alue 2) Nuorten työllistäminen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa.....	10
3. Kentällä koettua, hankkeissa opittua	13
3.1. Hankkeiden vaikutukset työllistäjille	14
3.2. Hankkeiden vaikutukset työllistetyille nuorille	15
4. Hankekuvauksia.....	17
4.1 Suomussalmi.....	17
4.2 Raahen alue	18
4.3 Oulun Mäntykoti	20
5. Johtopäätökset	23
Lähteet	26

1. Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämiseen suunnatut valtionavustukset

Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö tuki nuorten työllistymistä 30 miljoonalla eurolla. Taiteen alu-eella määrärahoja kohdennettiin erilaisiin taide- ja kulttuurialan nuorten ammattilaisten työllistämiseen tähtääviin työllistämishankkeisiin. Nuorten, alle 30-vuotiaiden taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämiseen varattiin valtakunnallisesti kaksi miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkisti keväällä 2010 haettavaksi avustukset, jotka oli suunnattu nuorten, alle 30-vuotiaiden taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämishankkeisiin. Mahdollisina työllistäjinä nähtiin julkisen ja kolmannen sektorin toimijat. Avustuksen tavoitteena oli tarjota eri sektorien toimijoille mahdollisuus työllistää nuoria taiteilijoita ja muita luovien alojen työntekijöitä erilaisiin tehtäviin, minkä myötä työllistettyjen nuorten toimeentuloedellytykset ja työllistymismahdollisuudet paranisivat. Avustusten tavoitteena oli tukea työllistämishankkeita, jotka aidosti palvelisivat nuorten työllistymistä alueiden omista lähtökohdista. Taiteen, kulttuurin ja muiden luovien alojen ammattilaisilla nähtiin olevan runsaasti osaamista, jonka hyödyntäminen perinteisen kulttuurikentän ulkopuolisilla aloilla koettiin myös tärkeäksi.

Työllistämishankkeisiin suunnattu rahoitus jakautui kahteen eri osa-alueeseen: 1) Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen ja 2) Nuorten työllistämiseen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa. Avustusten hakuprosesseja koordinoivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan osalta hakuprosessi käytiin läpi alueiden ELY-keskusten ja Oulun läänin taidetoimikunnan välisenä yhteistyönä. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueilta hakemuksia saapui yhteensä 27 kappaletta. Kainuun ELY-keskus antoi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle valtuudet käsitellä myös Kainuun alueen hakemukset. Valtuutuksesta huolimatta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ei jäänyt käsittelytyössään yksin, vaan projekti toteutettiin kiinteässä yhteistyössä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus käsiteli saapuneet hakemukset opetus- ja kulttuuriministeriön taideyksikön, Kainuun ELY-keskuksen ja Oulun läänin taidetoimikunnan kanssa. Valintoja tehtäessä otettiin erityisesti huomioon, tarjosivatko esitetyt hankkeet uusia toimintatapoja nuorten taiteilijoiden työllistämiseen tai kolmannen sektorin kehittämiseen. Esitettyjen hankkeiden mahdollinen jatkuvuus ja kauaskantoisemmat työllistävät vaikutukset otettiin yhdessä hankepaikkakunnilla valitsevan nuorisotyöttömyyden ohella huomioon valintaprosessissa. Kesäkuussa 2010 Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueille työllistämisavustuksen sai yhteensä 11 hanketta, joille myönnetty yhteissumma oli 243 635 euroa.

28.6.2010 avustuksen saaneet toimijat

• POEM-säätiö	48 603 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Kajaanin kaupunginteatteri	44 449 €	(Kainuu)
• Oulun Seudun Mäntykoti ry	29 656 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Juminkeko-säätiö	23 000 €	(Kainuu)
• KSL:n Oulunseutu ry	18 000 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Raahen kulttuuritoimi ja Raahe-opisto	17 000 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Nivalan kaupunki, nuorisopalvelut	15 000 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Livokas ry	13 644 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Puolivälinkankaan suuralueen asukasyhdistys ry	13 136 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Suomussalmen kunta, Työpaja Hanslankarit	11 147 €	(Kainuu)
• Teatteriyhdistys Havukka ry	10 000 €	(Kainuu)

Syksyllä 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi ELY-keskuksille lisärahoituksen, joka suunnattiin nuorten taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämishankkeisiin. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan osalta tämä lisärahoitus myönnettiin kolmelle hankkeelle, jotka olivat jääneet kesän

haussa vaille avustusta ja jotka ilmoittivat syksyllä 2010 olevansa yhä rahoituksen tarpeessa. Näille kolmelle hankkeelle myönnetty työllistämisavustus oli yhteissummaltaan 70 117 euroa.

24.11.2010 avustuksen saaneet toimijat

• Mustarinda-seura	29 172 €	(Kainuu)
• Pyhäsalmen tanssi ry	25 645 €	(Pohjois-Pohjanmaa)
• Jokilaaksojen musiikkisäätiö	15 300 €	(Pohjois-Pohjanmaa)

Marraskuun 2010 haussa avustuksen saaneelle Mustarinda-seuralle valtionavustus olisi myönnetty vahvan hakemuksen perusteella jo aiemmassa, kesän 2010 haussa. Tahoa jäi kesän haussa kuitenkin vaille rahoitusta, koska toimija ei vielä kesän hakuajankohdan aikana ollut yritysrekisterissä, vaan asia oli tuolloin vielä käsittelyvaiheessa. Marraskuussa 2010 Mustarinda-seura kuului jo yritysrekisteriin, eikä estettä avustuksen myöntämiselle enää ollut.

Kesäkuussa 2010 avustuksen saaneiden toimijoiden tuli raportoida avustuksen turvin toteutuneista hankkeista 30.6.2011 mennessä. Marraskuussa 2010 lisärahoituksesta avustuksen saaneet kolme toimijaa saivat oikeuden aloittaa suunnittelemansa hankkeet alkuperäisissä hakemuksissa ilmoitettua ajankohtaa myöhemmin, mistä johtuen myös hankkeiden raportointiajankohtaa siirrettiin myöhemmäksi. Näiden kolmen toimijan kohdalla tiedusteltiin syksyllä 2011 hankkeiden aikatauluista ja sovittiin ajankohta, jolloin toimijoiden tuli toimittaa selvitys toteutuneista hankkeista. Kolmesta marraskuussa 2010 avustuksen saaneesta hankkeesta kaksi on yhä käynnissä ja niiden odotetaan päättyvän vuoden 2011 loppuun mennessä. Näiden kahden hanketoimijan, Mustarinda-seuran ja Pyhäsalmen tanssi ry:n osalta lopullisten hankeselvitysten odotetaan valmistuvan tammikuussa 2012.

Kesä- ja marraskuussa myönnetty työllistämisavustukset olivat yhteissummaltaan 313 752 euroa. Avustettuja hankkeita oli yhteensä 14 ja ne ovat tähän mennessä työllistäneet 30 nuorta 1-6 kuukauden mittaisiin työsuhteisiin. Hankkeet ovat työllistäneet nuoria luovan alan työntekijöitä yhteensä 119,3 työskentelykuukauden, 9,94 henkilötyövuoden ajalle.

Avustuksen saaja	Hakijan kotipaikka	Myönnetty avustus	Hanke	Työllistetyt nuoret	Kk	Htv
POEM-säätiö	Oulu	48 603	KOHTI-Kohdennettu työllistäminen	7	33	2,75
Kajaanin kaupunginteatteri - Oulun läänin alueteatteri - liikelaitos	Kajaani	44 449	Nuoret teatteriin! -työllistämishanke	5	20	1,67
Oulun Seudun Mäntykoti ry	Oulu	29 656	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä - Nuorten työllistäminen	2	10	0,83
Mustarinda-seura	Hyrnsalmi	29 172	Kulttuurituottajan ja kuvataiteilijan työllistäminen	*	*	*
Pyhäsalmen tanssi ry	Pyhäjärvi	25 645	Opettajan ja avustajan palkkaaminen Pyhäsalmen Kaislarannan palvelukodin ja Pyhäsalmen tanssi ry:n väliseen yhteistyöhön	*	*	*
Juminkeko-säätiö	Kuhmo	23 000	Nuoret taiteilijat perinnekulttuuriin perehtymään	3	8	0,66
KSL:n Oulunseutu ry	Oulu	18000	Koominen sivistysoppera - Stella ja seitsemän kuolemansyntiä	6	11,25	0,94
Raahen kulttuuritoimi ja Raahen-opisto	Raahen	17 000	Teatteriherätys!	1	5,5	0,46
Jokilaaksojen musiikkisäätiö	Nivala	15 300	Rockland-ooppera ja Story Line -projektin tuottaminen	1	6	0,5
Nivalan kaupunki, nuorisopalvelut	Nivala	15 000	Ideasta toimeen - jokapäivän taidetta	1	5	0,42
Livokas ry	Pudasjärvi	13 644	Kauneutta kylätaloille ja kotisivuille	1	6	0,5
Puolivälinkankaan suuralueen asukasyhdistys ry	Oulu	13 136	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä	1	5	0,42
Suomussalmen kunta, Työpaja Hanslankarit	Suomussalmi	11 147	RyMy-Ryhmäydy ja myötäelä	1	4,5	0,37
Teatteriyhdistys Havukka ry	Sotkamo	10 000	Kulttuurituottaja Sotkamo	1	5	0,42
	Yhteensä	313 752		30	119,3	9,94
* Hankkeet toistaiseksi kesken						

Taulukko 1. Avustetut hankkeet.

2. Avustusten jakautuminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen suuntaamat avustukset jakautuivat kahteen osa-alueeseen: 1) Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeisiin ja 2) Nuorten työllistämiseen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa. Näihin hankkeisiin myönnetystä 313 752 euron yhteissummasta 229 316 euroa myönnettiin nuorten taiteilijoiden ja muiden luovien alojen työntekijöiden työllistämishankkeisiin ja 84 436 euroa nuorten työllistämiseen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa.

2.1. Osa-alue 1) Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeet

Vuonna 2010 Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueella nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan alan työntekijöiden työllistämiseen myönnetty avustus oli yhteissummaltaan 229 316 euroa. Avustus jakautui yhdeksän toimijan kesken ja avustuksen turvin on tähän mennessä työllistetty yhteensä 19 nuorta luovien alojen työntekijää. Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen suunnatun valtionavustuksen tavoitteena oli mahdollistaa nuorten luovien alojen osaajien palkkaaminen eri sektorien toimijoiden palvelukseen. Hankkeisiin työllistymisen arvioitiin vahvistavan nuorten työllistymistä ja toimeentuloedellytyksiä pitkäjänteisesti.

Avustuksen saaja	Hakijan kotipaikka	Myönnetty avustus	Hanke	Työllistetyt nuoret	Kk	Htv
POEM-säätiö	Oulu	48 603	KOHTI-Kohdennettu työllistäminen	7	33	2,75
Kajaanin kaupunginteatteri - Oulun läänin alueteatteri - liikelaitos	Kajaani	44 449	Nuoret teatteriin! -työllistämishanke	5	20	1,67
Mustarinda-seura	Hyrynsalmi	29 172	Kulttuurituottajan ja kuvataiteilijan työllistäminen	*	*	*
Pyhäsalmen tanssi ry	Pyhäjärvi	25 645	Opettajan ja avustajan palkkaaminen Pyhäsalmen Kaislarannan palvelukodin ja Pyhäsalmen tanssi ry:n väliseen yhteistyöhön	*	*	*
Juminkeko-säätiö	Kuhmo	23 000	Nuoret taiteilijat perinnekulttuuriin perehtymään	3	8	0,66
Raahen kulttuuritoimi ja Raahen-opisto	Raahen	17 000	Teatteriherätys!	1	5,5	0,46
Jokilaaksojen musiikkisäätiö	Nivala	15 300	Rockland-ooppera ja Story Line -projektin tuottaminen	1	6	0,5
Nivalan kaupunki, nuorisopalvelut	Nivala	15 000	Ideasta toimeen-jokapäivän taidetta	1	5	0,42
Suomussalmen kunta, Työpaja Hans-lankarit	Suomussalmi	11 147	RyMy-Ryhmäydy ja myötäelä	1	4,5	0,37
	Yhteensä	229 316		19	82	6,83
* Hankkeet toistaiseksi kesken						

Taulukko 2. Avustukset nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen.

POEM-säätiö

POEM-säätiön tehtävä on edistää, kehittää, tukea ja ylläpitää kulttuuria ja elokuva- ja mediateollisuutta Pohjois-Suomen alueella. POEM-säätiölle myönnettiin 48 603 euron valtionavustus, jonka säätiö kohdisti viidelle Oulun alueella toimivalle audiovisuaalisen alan yrittäjälle. Avustuksen myötä yritykset työllistivät palvelukseensa seitsemän nuorta audiovisuaalisen alan osaajaa yhteensä 33 kuukauden ajaksi. Nuoret työllistyivät kuvittajan, tuottajan, linjatuottajan, peliohjelmoijan, graafisen suunnittelijan ja konseptisuunnittelijan tehtäviin. Hankkeesta saatu palaute on ollut erittäin positiivista ja työllistäjät ovat arvostaneet työllistämiseen suunnattua tukea ja mahdollisuutta tarjota työpaikka nuorille luovan alan osaajille. Viisi nuorta työllistyi hankeyritysten palvelukseen myös varsinaisen hankkeen päättymisen jälkeen.

Kajaanin kaupunginteatteri

Kajaanin kaupunginteatterille myönnettiin 44 449 euron valtionavustus ”Nuoret teatteriin!”-työllistämishankkeeseen. Hanke työllisti viisi luovien alojen nuorta osaajaa ohjaajan assistentti-kuiskaajan, säveltäjän, media-assistentin ja markkinointiassistentin tehtäviin yhteensä 20 kuukauden ajaksi. Hankkeen aikana työllistetyt nuoret pääsivät työssään tutustumaan teatteriesitysten valmistus- ja esitysprosesseihin, saaden monipuolisen kuvan teatterityöstä ja ammatti-teatterin käytännöistä. Työllistäjä on kokenut työllistämishankkeen toimintansa kannalta tervetulleena ja hanke on nähty niin työllistäjän kuin työllistettyjenkin osalta onnistuneena. Kaksi hankenuorista työllistyi määräaikaisella työ sopimuksella Kajaanin kaupunginteatterille hankkeen päättymisen jälkeen.

Mustarinda-seura

Mustarinda-seuralle myönnettiin 29 172 euron valtionavustus hankkeeseen, jonka tavoitteena on ollut kulttuurituottajan ja kuvataiteilijan palkkaaminen. Hankkeeseen työllistetyn kulttuurituottajan tehtäväksi on annettu residenssi- ja näyttelytoiminnan järjestäminen, organisaation kehittäminen ja toiminnan rahoituskanavien selvittäminen. Työllistetyn taiteilijan tehtäviksi on määritetty taiteellisten sisältöjen ja opetustoiminnan kehittäminen, yhteistyöverkostojen luominen ja näyttelytoiminnan ja residenssitoiminnan suunnittelu ja toteutus. Mustarinda-seuran hanke on kesken ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2011 loppuun mennessä.

Pyhäsalmen tanssi ry

Pyhäsalmen tanssi ry sai 25 645 euron valtionavustuksen, jonka tavoitteena on ollut nuoren tanssinopettajan työllistäminen. Hankkeeseen työllistetyn ohjaajan on määrä toimia yhteistyössä Pyhäsalmen tanssi ry:n ja paikallisen Kaislarannan palvelukodin kanssa ohjaten kehitysvammaisten nuorten luovan tanssin ryhmää. Ohjaustyön ohella hankkeen tavoitteeksi on asetettu työllistetyn tanssinopettajan oman taiteellisen työskentelyn tukeminen, minkä avulla paikkakunnan vetovoimaisuuden taiteen ammattilaisten työllistäjänä on arvioitu kasvavan. Pyhäsalmen tanssi ry:n hanke on kesken ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2011 loppuun mennessä.

Juminkeko-säätiö

Juminkeko-säätiölle myönnettiin 23 000 euron valtionavustus perinnekulttuuri-hankkeeseen, joka työllisti kolme nuorta luovan alan työntekijää kuvataiteilijan, kulttuurituottajan ja musiikkileirejä koordinoivan muusikon tehtäviin. Hankkeen koettiin tarjonneen nuorille arvokasta työkokemusta, ja työllistäjä kuvaa hankkeen vahvistaneen paikallista kulttuuritoimintaa, kansanmusiikkifestivaalia ja musiikkileirejä. Nuoret työllistyivät hankkeeseen yhteensä kahdeksan kuukauden ajaksi ja kaksi nuorista työllistyi hankkeen päätyttyä hanketyöllistäjän palvelukseen.

Raahen kulttuuritoimi ja Raahen-opisto

Raahen kulttuuritoimi ja Raahen-opisto saivat 17 000 euron avustuksen ”Teatteriherätys!”-hankkeeseen, joka työllisti nuoren teatteri-ilmaisun ohjaajan viiden ja puolen kuukauden ajaksi. Nuori työllistetty ohjasi teatteri-ilmaisun ryhmiä Raahen seutukunnan alueella; Raahessa, Pyhäjössä

ella, Vihannissa ja Siikajoella. Kokemukset hankkeesta olivat erittäin myönteisiä ja avustuksella työllistetty nuori ohjaaja työllistyi hankkeen päätyttyä vastaaviin tehtäviin hanketoimijoiden palveluksessa.

Jokilaaksojen musiikkisäätiö

Jokilaaksojen musiikkisäätiölle myönnettiin 15 300 euron avustus hankkeeseen, joka työllisti nuoren tuottajan kuuden kuukauden ajaksi Rockland-produktion tuotannollisiin tehtäviin. Rockland-produktio toteutettiin yhteistyössä Jokilaaksojen musiikkisäätiön ja Michiganin Pine Mountain Music Festivalin kanssa. Produktio käsitteli amerikansuomalaisten juuria ja yhteisöllisyyttä, pyrkien vahvistamaan heidän identiteettiään taiteen keinoin. Rockland-ooppera esitettiin Jokilaaksojen musiikkisäätiön kotipaikkakunnalla Nivalassa ja Houghtonissa, Michiganissa. Työllistäjä on kuvannut työllistetyn nuoren työpanoksen toimintansa kannalta merkittäväksi, ja hankenuori on kertonut saaneensa hankkeen kautta tärkeän kokemuksen käytännön työelämästä. Työllistetty nuori on kertonut jääneensä hankkeen jälkeen työttömäksi ja etsivänsä aktiivisesti oman alansa työtä.

Nivalan kaupunki, nuorisopalvelut

Nivalan kaupungin nuorisopalveluille myönnettiin 15 000 euron avustus nuoren luovan alan työntekijän palkkaamiseen ja paikallisen nuorisotyön kehittämiseen taide- ja kulttuurityön avulla. Hanke työllisti yhden nuoren taideohjaajan viiden kuukauden ajaksi. Hankkeen tavoitteena oli tuoda taide- ja kulttuurimuodot lähelle nuoria ja tarjota heille mahdollisuuksia omaan luovaan ilmaisuun ja töiden näytteille asettamiseen. Työllistetyn nuoren kokemukset hankkeesta ovat olleet erittäin myönteisiä ja hän arvioi hankkeen olevan merkittävä tulevaisuutensa kannalta. Työllistäjä näkee hankkeen erittäin onnistuneena ja on työllistänyt hankkeessa toimineen nuoren ohjaajan hanketoimintaa vastaaviin osa-aikaisiin tehtäviin hankkeen päätyttyä. Toimija on myös hakenut kulttuurirahastolta hankerahoitusta nuorille suunnatun taide- ja kulttuuritoiminnan jatkamiseen ja hankkeeseen työllistetyn nuoren jatkotyöllistämiseen.

Suomussalmen kunta, työpaja Hanslankarit

Suomussalmen kunnalle myönnettiin 11 147 euron valtionavustus hankkeeseen ”RyMy – Ryhmäydy ja myötäelä”, joka työllisti vastavalmistuneen teatteri-ilmaisun ohjaajan paikkakunnalla toimivalle nuorten työpajalle 4,5 kuukauden ajaksi. Hankkeeseen työllistetty nuori työskenteli osana nuorten työpajan työyhteisöä, järjestäen osallistavaa taidetoimintaa työpajanuorille, paikallisen peruskoulun oppilaille ja etsivän nuorisotyön piiriin lukeutuvalle erityisnuorten ryhmälle. Hanke nähtiin paikkakunnalla erittäin onnistuneena ja hankkeeseen työllistetty teatteri-ilmaisun ohjaaja jatkotyöllistyi välittömästi hankkeen päätyttyä Suomussalmen kunnan kulttuuripalveluiden ”Kylä virtaa”- hankkeeseen. ”Kylä virtaa”-hankkeen päätyttyä nuori on työllistynyt paikallisen kansalaisopiston teatteriohjaajana.

2.2. Osa-alue 2) Nuorten työllistäminen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa

Vuonna 2010 nuorten työllistämiseen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämis-hankkeissa myönnetty avustus oli Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan osalta yhteissummaltaan 84 436 euroa ja se jakautui viiden toimijan kesken. Avustuksen saaneet toimijat työllistivät hankkeissaan yhteensä 11 nuorta luovien alojen työntekijää. Kolmannen sektorin kehityshankkeisiin suunnatun avustuksen tavoitteiksi nähtiin kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin toimijoiden vahvistaminen ja nuorten työllistäminen. Kolmannen sektorin kehittämishankkeissa mahdollisina työllistäjinä nähtiin kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin toimijat, kuten esimerkiksi taiteilijaseurat, taiteen ja kulttuurin aluekeskukset, tapahtumien järjestäjät tai kulttuurimatkailun kolmannen sektorin toimijaorganisaatiot.

Avustuksen saaja	Hakijan kotipaikka	Myönnetty avustus	Hanke	Työllistetyt nuoret	Kk	Htv
Oulun Seudun Mäntykoti ry	Oulu	29 656	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä - Nuorten työllistäminen	2	10	0,83
KSL:n Oulunseutu ry	Oulu	18000	Koominen sivistyssooppera - Stella ja seitsemän kuolemansyntiä	6	11,25	0,94
Livokas ry	Pudasjärvi	13 644	Kauneutta kylätaloille ja kotisivuille	1	6	0,5
Puolivälinkankaan suuralueen asukasyhdistys ry	Oulu	13 136	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä	1	5	0,42
Teatteriyhdistys Havukka ry	Sotkamo	10 000	Kulttuurituottaja Sotkamo	1	5	0,42
	Yhteensä	84 436		11	37,25	3,1

Taulukko 3. Nuorten työllistäminen kulttuuriin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeissa.

Oulun Seudun Mäntykoti ry

Oulun Seudun Mäntykoti ry sai 29 656 euron avustuksen vanhustyön soveltavaan taide- ja kulttuurihankkeeseen. Hanke työllisti kaksi nuorta taideohjaajaa Mäntykodin ja Koskenkodin hoitokotien asiakkaiden kanssa toteutettavaan taide-, tanssi- ja musiikkitoimintaan yhteensä 10 kuukauden ajaksi. Hanke koettiin kaikkia osapuolia hyödyttäneeksi ja työllistetyt nuoret ohjaajat ovat työllistyneet hankkeen päätyttyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin muun toimijan palveluksessa.

KSL:n Oulunseutu ry

Kansan Sivistystyön Liitto ry:n Oulun opintojärjestö sai 18 000 euron valtionavustuksen teatteri- ja kulttuuriprojektiin, joka toteutettiin yhteistyössä nuorten työllistettyjen, paikallisten työpajanuorten ja teatteriammattilaisten kanssa. Teatterihanke työllisti kuusi työtöntä luovien alojen työntekijää; kolme tuottajaa ja kolme tanssijaa, yhteensä 11,25 kuukauden ajaksi. Työllistetyt nuoret työskentelivät produktiossa yhdessä pitkän linjan teatteritaiteen osaajien kanssa, saaden ammattimaista ohjausta tapahtumatuotannon ja taide-esityksen rakentamisessa. Hankkeen koettiin tukevan työllistäjän toiminta-ajatusta, tarjonnan työllistetyille nuorille arvokkaita kokemuksia ja aktivoineen produktioon osallistuneita työpajanuoria. Hanketoimija on työllistänyt kaksi työllistetyistä nuorista myös hankkeen päätyttyä ja yksi nuorista työllistyi muun toimijan palvelukseen.

Livokas ry

Livokas ry sai 13 644 euron valtionavustuksen ”Kauneutta kylätaloille ja kotisivuille”- hankkeeseen, joka työllisti yhden nuoren puolen vuoden ajalle. Hankkeen aikana työllistetty nuori uudisti paikallisten toimijoiden verkkosivustoja ja toteutti paikallisten asukkaiden kanssa yhteisötaideteoksia seudun kylissä. Hanke koettiin positiivisena niin työllistäjän kuin työllistetyinkin näkökulmasta ja hankkeeseen työllistetty nuori työskenteli hanketoimijalla tukityöllistettynä hankkeen päätyttyä. Nuoren jatkotyöllistämiseen ei toimijan mukaan ollut tämän jälkeen taloudellisia resursseja.

Puolivälinkankaan suuralueen asukasyhdistys ry

Puolivälinkankaan suuralueen asukasyhdistys ry sai 13 136 euron avustuksen hankkeeseen, joka työllisti yhden nuoren musiikin ammattilaisen kulttuurituottajan tehtäviin viiden kuukauden ajalle. Työllistetty nuori organisoii ja toteutti monipuolista viriketoimintaa alueen seniorikotien ja asukastuvan asiakkaille, kouluille, päiväkodeille, nuorisotoimelle ja kirjastolle. Hankekokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä. Työllistetty nuori perusti hankkeen motivoimana toiminimen ja alkoi tarjota ja kehittää vastaavia palveluita itsenäisenä yrittäjänä. Työllistetty nuori on hankkeen jälkeen työllistynyt itsenäisenä palveluntarjoajana ja muun toimijan palveluksessa koulutustaan vastaavissa tehtävissä. Hankkeeseen osallistuneet seniorikodit ovat sitoutuneet tilaamaan toiminimen perustaneelta hankenuorelta erilaisia taide- ja kulttuuritoimintoja myös tulevaisuudessa.

Teatteriyhdistys Havukka ry

Teatteriyhdistys Havukka ry sai 10 000 euron valtionavustuksen hankkeeseen, jossa työllistettiin yksi nuori kulttuurituottajan tehtäviin viiden kuukauden ajaksi. Työllistetyn nuoren tehtävänä oli monipuolistaa paikallisväestölle ja matkailijoille suunnattuja kulttuuripalveluita ja edistää paikallisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Hanke onnistui työllistäjän mukaan yli odotusten ja Teatteriyhdistys Havukalla oli työllistetyn kulttuurituottajan työskentelyaikana enemmän samanaikaisia tuotantoja, kuin koskaan aiemmin. Hankkeeseen työllistetty nuori työllistyi hankkeen jälkeen muun toimijan palvelukseen.

3. Kentällä koettua, hankkeissa opittua

Avustuksen saaneiden toimijoiden selvitysten perusteella hankkeet onnistuivat hyvin ja työllistäjien ja työllistettyjen kokemukset toteutuneista hankkeista ovat olleet myönteisiä. Valtionavustuksen saaneet hankkeet ovat tarjonneet nuorille luovan alan työntekijöille mahdollisuuden soveltaa ammattitaitoaan käytännön tehtävissä ja työllistäjille mahdollisuuden kehittää toimintaansa uusien toimintamuotojen kautta. Useat toimijat ovat kuvanneet työllistäjän ja työllistetyn näkökulman lisäksi hankkeiden vaikutuksia niissä yhteisöissä ja ryhmissä, joiden parissa työllistetyt nuoret ovat työskennelleet. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen vastaanottamien hankeselvitysten yllättävin sisältö on ollut niissä elävissä kuvauksissa, joissa työllistetyn nuoren ja työllistäjän näkökulmien ohella korostuvat hankkeen vaikutuspiiriin lukeutuvien ihmisryhmien kokemukset. Useiden hankkeiden kohdalla työllistetty nuori osaa on aktivoitunut paikallisyhteisön jäseniä osaksi luovaa toimintaa ja ohjattua itseilmaisua. Yhdessä tekeminen ja sen synnyttämät onnistumisen ja ilon kokemukset ovat vahvistaneet paitsi toimintaan osallistuneita yksilöitä, myös kokonaisia ihmisryhmiä ja yhteisöjä.

Työllistetyt nuoret ovat arvioineet hankkeiden työllistävän vaikutuksen korkealle ja useissa tapauksissa ennen hanketta työttömänä ollut nuori on hankkeen päätyttyä työllistynyt koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen saamien tietojen mukaan hankkeisiin työllistetyistä, yhteensä 30 työttömästä nuoresta 20 on työllistynyt koulutustaan vastaaviin tehtäviin työllistämishankkeiden päättymisen jälkeen. Hankkeiden työllistämistä nuorista 14 jatkotyöllistyi hankkeen päättymisen jälkeen hanketoimijan palvelukseen koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Luovien alojen työt ovat kuitenkin usein luonteeltaan projektikeskeisiä, ajallisesti tiukasti rajattuja hankkeita, jotka käynnistyvät toimintaan kohdennetun rahoituskanavan löydyttyä. Tästä johtuen useiden jatkotyöllistyneiden nuorten työsuhteet ovat olleet määräaikaista ja hankkeiden myötä syntyneiden työpaikkojen pysyvyyttä on mahdotonta luotettavasti arvioida.

Hanketoimijoilta saatujen tietojen mukaan kuusi työllistetyistä nuorista työllistyi toisen työnantajan palvelukseen hankkeiden päättymisen jälkeen. Arvioitaessa hankkeissa työllistettyjen nuorten jatkotyöllistymistä muiden kuin hanketoimijoiden palvelukseen tulee ottaa huomioon, että raportissa on voitu huomioida vain ne nuoret, joiden kohdalla tieto työllistymisestä muiden työnantajien palvelukseen on ollut mahdollista saada. Hanketyöllistäjien ei ole odotettu raportoivan hankkeeseen työllistettyjen nuorten mahdollisesta jatkotyöllistymisestä muiden toimijoiden palvelukseen.

Avustuksen saaja	Hakijan kotipaikka	Myönnetty avustus	Hanke	Työllistetyt nuoret	Jatko-työllistyi hanketoimijalle	Jatko-työllistyi muulle toimijalle
POEM-säätiö	Oulu	48 603	KOHTI -Kohdennettu työllistämisen	7	5	1
Kajaanin kaupunginteatteri - Oulun läänin alueteatteri - liikelaitos	Kajaani	44 449	Nuoret teatteriin! - työllistämishanke	5	2	
Oulun Seudun Mäntykoti ry	Oulu	29 656	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä - Nuorten työllistäminen	2		2
Mustarinda-seura	Hyrynsalmi	29 172	Kulttuurituottajan ja kuvataiteilijan työllistäminen	*	*	*
Pyhäsalmen tanssi ry	Pyhäjärvi	25 645	Opettajan ja avustajan palkkaaminen Pyhäsalmen Kaislarannan palvelukodin ja Pyhäsalmen tanssi ry:n väliseen yhteistyöhön	*	*	*
Juminkeko-säätiö	Kuhmo	23 000	Nuoret taiteilijat perinne kulttuuriin perehtymään	3	2	

KSL:n Oulunseutu ry	Oulu	18000	Koominen sivistysoppera - Stella ja seitsemän kuolemansyntiä	6	2	1
Raahen kulttuuritoimi ja Raahen-opisto	Raahen	17 000	Teatterierätys!	1	1	
Jokilaaksojen musiikkisäätiö	Nivala	15 300	Rockland-ooppera ja Story Line -projektin tuottaminen	1		
Nivalan kaupunki, nuorisopalvelut	Nivala	15 000	Ideasta toimeen - jokapäivän taidetta	1	1	
Livokas ry	Pudasjärvi	13 644	Kauneutta kylätaloille ja kotisivuille	1		
Puolivälinkankaan seuraluonnon asukasyhdistys ry	Oulu	13 136	Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kehittäminen osaksi vanhustyötä	1		1
Suomussalmen kunta, Työpaja Hanslankarit	Suomussalmi	11 147	RyMy - Ryhmydy ja myötäelä	1	1	
Teatteriyhdistys Havukka ry	Sotkamo	10 000	Kulttuurituottaja Sotkamo	1		1
	Yhteensä	313 752		30	14	6
* Hankkeet toistaiseksi kesken						

Taulukko 4. Hankkeisiin työllistettyjen nuorten jatkotyöllistyminen.

3.1. Hankkeiden vaikutukset työllistäjille

Useat toimijat ovat raportoineet hankkeiden synnyttäneen ennakoitua laajempia vaikutuksia paikalliselle kulttuurielämälle ja eri toimijoiden väliselle yhteistyölle. Valtionavustuksen turvin työllistäjien on ollut mahdollista käynnistää hankkeita ja palkata nuoria osaajia tavoilla, jotka pelkästään omien resurssien puitteissa eivät olisi olleet mahdollisia. Työllistäjät ovat päässeet hankkeiden myötä kokeilemaan ja kehittämään uusia käytäntöjä ja toimintamalleja, jotka ovat paitsi täydentäneet ja rikastuttaneet työllistäjien tähänastista toimintaa, myös uudistaneet toiminnan sisältöjä ja rakenteita. Työllistäjien on ollut mahdollista kehittää toimintaansa tavalla, joka on vahvistanut toiminnan jatkuvuutta myös tulevaisuudessa ja luonut edellytyksiä pitkän tähtäimen kehitystyölle.

Nuorten vastavalmistuneiden ammattilaisten palkkaaminen ei useiden toimijoiden kohdalla olisi ollut mahdollista ilman ulkopuolista taloudellista tukea, ja hankkeiden myötä työllistäjien käyttöön tullut tuore tietotaito on selvitysten perusteella nähty hanketyöllistäjien kannalta merkittävänä. Avustuksen myötä hankkeisiin työllistetyt nuoret ovatkin tarjonneet hanketoimijoille osaamista ja ammattitaitoa, joka on koettu työllistäjien taholta toimintaa uudistavana ja kehitystyötä edistävänä. Työskentelyyn motivoitunut, innostunut nuori ammattilainen on useissa tapauksissa tuonut mukanaan näkökulmia ja toimintamuotoja, joiden on koettu vaikuttaneet myönteisesti koko työyhteisön ilmapiiriin.

Hankkeiden lyhyt toiminta-aika on koettu niin työllistäjien kuin työllistettyjenkin taholta toimintaedellytyksiä rajoittavana tekijänä. Lyhytkestoiset työllistämishankkeet ovat haasteistaan huolimatta koettu työllistäjien näkökulmasta tervetulleina, ja esimerkiksi teatterityön projektimainen luonne mahdollistaa lyhyiden, muutaman kuukauden mittaisten määräaikaisten työsuhteiden solmimisen. Hankkeiden lyhyiden toiminta-aikojen mukanaan tuomat haasteet näyttävätkin vaihtelevan toimijasta riippuen. Selkeästi projektiluonteisiin, esimerkiksi erilaisten produktioiden tuottamiseen keskittyviin hankkeisiin lyhyet työsuhteet ovat sopineet hyvin.

Työllistäjät ovat kokeneet hankkeiden tarjonnan tärkeän mahdollisuuden eri toimijoiden väliselle verkostoitumiselle ja yhteistyömuotojen kehittämiselle. Hankeselvityksistä käy ilmi, että hankkei-

den myötä työllistäjät ovat lisänneet yhteistyötään muiden kulttuurikentän toimijoiden kanssa, ja löytäneet useita osapuolia hyödyttäviä toimintamuotoja. Hanketyöllistäjät ovatkin raportoineet yhteistyöverkostojen ja toimijoiden välisten suhteiden vahvistuneen hankkeiden aikana, mikä on parantanut taide- ja kulttuurityön monialaisia toimintamahdollisuuksia myös jatkossa.

Eräänä hankkeiden etuna voidaan tarkastella niiden saavuttamaa positiivista medianäkyvyyttä. Useista hankeselvityksistä on käynyt ilmi, että hankkeet ovat saaneet osakseen niin paikallista, kuin valtakunnallistakin mediajulkisuutta. Uusien mielenkiintoisten toimintamallien ja taide- ja kulttuurimuotojen soveltaminen on rikkonut uutiskynnyksiä ja hankkeiden käsittely eri medioissa on lisännyt hanketoimijoiden ja paikkakunnan kulttuurikentän tunnettua. Medianäkyvyys on lisännyt myös paikallisväestön tietoisuutta alueella toimivista hankkeista ja mahdollisuuksista päästä osalliseksi niiden piiriin lukeutuvasta toiminnasta.

Hanketoiminta on selvitysten perusteella synnyttänyt uusia ja tervetulleita toimintamuotoja, joita hanke-työllistäjät ovat motivoituneita ylläpitämään ja kehittämään myös hankkeiden päätyttyä. Monialaisen soveltavan taide- ja kulttuuritoiminnan merkitys on havaittu useiden hankkeiden myötä tarpeelliseksi osaksi työllistäjän toimintaa ja hanketoimijat ovat sitoutuneet toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen myös jatkossa.

3.2. Hankkeiden vaikutukset työllistetyille nuorille

Hankkeisiin työllistetyt nuoret ovat kuvanneet hankkeisiin liittyviä kokemuksiaan positiivisiksi. Hankkeeseen työllistyminen ja koulutusta vastaavat tehtävät ovat ilmiselvän taloudellisen hyödyn ohella merkinneet aiemmin työttöminä olleille nuorille paljon ja hankejakson aikana nuoret ovatkin päässeet ”testaamaan siipiensä kantavuutta”. Osalle nuorista hanketyöskentely on tarjonnut ensimmäisen kosketuksen työelämään alan opintojen jälkeen, mikä on vahvistanut nuorten edellytyksiä toimia itsenäisesti, osana työelämän toimintaympäristöä ja työyhteisöä. Kokemukset oman alan työkulttuurista ja oman ammatillisen osaamisen vahvistumisesta ovat olleet vastavalmistuneille kulttuuriosaaajille tärkeitä. Työllistetyt nuoret ovat nähneet hankkeiden aseman jatkotyöllistymisen ja urapolkujen kannalta merkittävänä ja hankkeiden myötä syntyneet kontaktiverkostot ovat laajentaneet nuorten kulttuurikentän ja toimintaedellytysten tuntemusta.

Useiden nuorten kohdalla hankkeeseen osallistuminen johti jatkotyöllistymiseen joko saman työnantajan tai jonkin hankkeen yhteistyötahon palveluksessa. Hankkeen aikana syntyneet kontaktiverkostot ja toimijoiden väliset yhteistyömuodot ovat tehneet työllistetyt nuoret ja heidän osaamisensa tunnetuiksi myös muiden, kuin välittömän hanketyöllistäjän taholla, mikä on parantanut nuorten jatkotyöllistymismahdollisuuksia. Hanketoimijoiden keskinäisten yhteistyöverkostojen kehittymisen ohella hankkeet ovatkin tarjonneet arvokkaita kontakteja myös työllistetyille nuorille ja hankkeiden etuna on kuvattu työllistettyjen nuorten verkostoitumista muihin kulttuurikentän toimijoihin. Työllistettyjen hankkeissa luomat kontaktit ovatkin tärkeitä paitsi nuorten jatkotyöllistymiselle, ne myös luovat pohjaa eri toimijoiden välisille yhteistyömuodoille ja taide- ja kulttuurikentän kehitystyölle pitkällä aikajänteellä.

Useat hankeselvitykset kuvaavat hanketoiminnan osakseen saamaa, paikoin ilmeisen laajaa mediajulkisuutta. Hankkeiden saama positiivinen medianäkyvyys voidaan nähdä myös työllistettyjä nuoria hyödyttävänä tekijänä ja hankkeita kuvaava uutisointi on lisännyt työllistäjäorganisaation tunnettuuden ohella myös työllistettyjen nuorten näkyvyyttä ja tuonut tunnustusta heidän osaamiselleen.

Parantuneiden jatkotyöllistymismahdollisuuksien ohella hankkeisiin työllistetyt nuoret ovat tuoneet esiin hankkeen merkityksen ammatillisen kasvun ja kehityksen välineenä. Esimerkiksi teatteri-ilmaisun ohjaajana työskennellyt nuori on kuvannut oppineensa hankkeen aikana paljon harrastajien ohjaamisesta ja nuorisoryhmien kanssa työskentelystä. Vanhusryhmien parissa työskennelleet nuoret työllistetyt ovat kuvanneet hankkeen kasvattaneen herkkyyttä ja taitoa havaita työssä kohdattujen erityisryhmien tarpeet. Hankkeet ovat tarjonneet nuorille monipuolisia työtehtäviä ja työelämän arjessa kohdattu paikoin kiivas työrytmi on kehittänyt nuorten ammattilaisten omatoimisuutta ja päätöksentekokykyä. Hankkeeseen osallistumisen myönteisinä seurauksina on myös

tuotu esiin kasvanut itseluottamus, usko omaan näkemykseen ja taiteilija-identiteetin vahvistuminen.

Hankeselvityksistä käy ilmi, että motivaatio työllistymiseen on nuorten keskuudessa vahva. Koulutuksen kautta hankittua osaamista halutaan hyödyntää ja kehittää käytännön työelämässä. Nuoret ovatkin kokeneet hanketyöskentelyn merkittävänä ammatillisena mahdollisuutena. Hankkeessa saavutetun työkokemuksen on myös kuvattu lisänneen nuoren ammattilaisen uskottavuutta ja alalla vaadittavaa tieto-taitoa. Mahdollisuus hyödyntää koulutuksen kautta hankittua ammattitaitoa työelämässä on koettu innostavana ja hankkeissa saadut kokemukset ovat selvitysten perusteella vahvistaneet työllistettyjen nuorten ammattiosaamista, urapolkuja ja ammatillista identiteettiä.

4. Hankekuvauksia

Raportti kuvaa seuraavaksi hankkeiden myötä saavutettuja hyviä käytäntöjä ja esittelee yksityiskohtaisemmin kolme valtionavustuksen saanutta hanketta ja niiden vaikutuksia nuorille työllistetyille, hanketyöllistäjille, kulttuurikentän toimijoille ja toimintaan osallistuneille paikallisille ryhmillä.

4.1 Suomussalmi

Suomussalmen kunnalle myönnettiin 11 147 euron valtionavustus hankkeeseen ”RyMy - Ryhmäydy ja myötäelä”, joka sijoittui haussa nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeisiin. Hankkeessa Suomussalmen kunta työllisti valtionavustuksen turvin vastavalmistuneen teatteri-ilmaisun ohjaajan paikkakunnalla toimivalle nuorten työpajalle 4,5 kuukauden ajaksi. Paikalliset peruskouluikäiset nuoret olivat tehneet runsaasti aloitteita nuorten teatteri-ilmaisuryhmien lisäämisestä, mutta rajallisten ohjaajaresurssien vuoksi nuorten kysyntään ei ollut kyetty vastaamaan. Paikkakunnalla nähtiin tarve teatteri-ilmaisun ohjaajalle, joka toimisi osana nuorten työpajan työyhteisöä ja järjestäisi osallistavaa taidetoimintaa työpajanuorille, paikallisen peruskoulun oppilaille, joustavan perusopetuksen Jopo-nuorille ja etsivän nuorisotyön piiriin kuuluvalla erityisnuorten ryhmälle. Suomussalmen perusopetuksessa oli suunnitteilla syksyksi 2010 kahden koulun yläluokkien yhdistäminen ja palkattavan teatteri-ilmaisun ohjaajan toivottiin tarjoavan välineitä oppilaiden ryhmäyttämiseen ja muutoksen hyväksymiseen. Ohjaajan vastuulla oli myös peruskoululaisille suunnatun teatteri-ilmaisun kerhotoiminnan järjestäminen. Hankkeeseen työllistetylle teatteri-ilmaisun ohjaajalle haluttiin tarjota mahdollisuus itsensä ja ammattitaitonsa kehittämiseen, ammatilliseen verkostoitumiseen ja avata väyliä jatkotyöllistymiseen Suomussalmen kulttuurikentällä. Hanke nähtiin mahdollisuutena, jonka kautta paikkakunnan perusopetus, nuorisotyö ja työpajatoiminta saisivat arvokkaita kokemuksia taidetoiminnan, kulttuurin ja luovien alojen osaamisen hyödyntämisestä osana nuorisotyötä.

Hanke onnistui erittäin hyvin, ylittäen jopa ennalta asetetut tavoitteensa. Hankkeeseen työllistetty teatteri-ilmaisun ohjaaja järjesti peruskoulun eri vuosikursseille työpajoja, joiden sisällöt vaihtelivat itseilmaisusta ja teatteri-improvisaatiosta ryhmädynamiikan ja koulukiusaamisen työstämiseen. Hankkeeseen työllistetty teatteri-ilmaisun ohjaaja luotsasi myös Suomussalmen Ruukinkankaan koulussa teatterikerhoa, joka suunnitteli ja toteutti ensimmäisen esityksenä paikallisen Retikkateatterin tiloissa joulukuussa 2010. Teatterikerho koostui 14-vuotiaista, ujoista tytöistä, joiden ilmaisun varmuus parantui huomattavasti harjoituskauden edetessä.

Ohjattujen kurssien ja työpajojen ohella työllistetty teatteri-ilmaisun ohjaaja päätti organisoida paikallisen Retikka-teatterin ja paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa viikon mittaisen esitystaiteen tapahtuman, jonka järjestämiseen ohjaajan luotsaamat nuorisoryhmät pääsivät vahvasti osallistumaan. Tapahtuman esiintyjinä olivat paikalliset ihmiset eri ikäryhmistä, ja tapahtuma yhdisti eri sukupolvia lapsista aina seniori-ikäisiin saakka. Eri ikäryhmät kohtasivat yllättävin ja myönteisin tavoin, kun yläkouluikäiset erityisnuoret hakivat palvelutalon asukkaat seuraamaan senioreille suunnattua ohjelmaa, leikittivät lastentapahtuman osallistujia tai tekivät kasvomaalauksia. Tapahtuma sai runsaasti näkyvyyttä paikallisessa ja valtakunnallisessa mediassa ja tapahtuman järjestämiseen osallistuneet nuoret saivat toiminnastaan runsaasti kiitosta ja omanarvontuntoa. Tapahtumaan osallistui viikon aikana yli tuhat osallistujaa – yli 10 % kunnan asukasmäärästä.

Kuva 1. Suomussalmen Teatteriviikon avajaisten nuoria osallistujia marraskuussa 2010, Ruukinkankaan JoPo-nuorten ryhmän kuvaamana.

Paikalliset nuoret ovat antaneet hanketoiminnasta runsaasti positiivista palautetta ja toivovat toiminnan jatkuvan myös tulevaisuudessa. Hankkeessa erityisnuorille suunnitellun osallistavan ja soveltavan taidetoiminnan sisällöt nähtiin tärkeänä työkaluna nuorten sosiaalisessa vahvistamisessa. Esimerkiksi ohjaajan luotsaamille draamatunneille osallistuneet erityisnuoret ovat kertoneen saaneensa toiminnasta paljon ajateltavaa ja huomanneensa itsevarmuutensa sosiaalisissa tilanteissa parantuneen tunneilla läpikäytyjen harjoitteiden myötä. Eräs hanketoimintaan osallistunut paikallinen nuori – arka ja hiljainen tyttö – on kertonut saaneensa hanketoiminnasta tarvitsemaansa rohkeutta, jonka ansiosta hän onnistui työhaastattelussa ja työllistyi paikalliseen yritykseen. Vaikka hanke toi yhteen eri ikäryhmiä yhteisen, jaetun tekemisen kautta, välittyy yhdessä toimimisen merkitys ehkä parhaiten juuri erityisnuorten kokemuksissa. Hankekokemusten perusteella voidaankin tulkita, että useat hanketoimintaan osallistuneet, aiemmin passiiviset nuoret kiinnostuivat paikastaan ja roolistaan osana yhteisöä.

Suomussalmella hanketta pidettiin erittäin onnistuneena ja hankkeeseen työllistetty nuori teatteri-ilmaisun ohjaaja toi kaivattuja lisäresursseja ja uusia työtapoja osaksi paikallista nuorisotyötä. Työllistäjä on kuvannut hanketoiminnan lisänsäen yhteistyötä perusopetuksen, nuorisotyön ja teatteriharrastajien välillä. Hankkeeseen työllistetty nuori teatteri-ilmaisun ohjaaja jatkotyöllistyi välittömästi hankkeen päättyttyä Suomussalmen kunnan kulttuuripalveluiden ”Kylä virtaa” -hankkeeseen. Työllistetty on jäänyt paikkakunnalle ja osallistuu aktiivisesti paikalliseen teatteritoimintaan. ”Kylä virtaa”-hankkeen päättyttyä nuori on työllistynyt paikallisen kansalaisopiston teatteri-ilmaisun ohjaajaksi koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

4.2 Raahe

Raahen kulttuuritoimelle ja Raahe-opistolle myönnettiin 17 000 euron valtionavustus Teatteriherätys!-hankkeeseen, joka sijoittui haussa nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeisiin. Teatteriherätys!-hanke työllisti nuoren teatteri-ilmaisun ohjaajan 5,5 kuukauden ajaksi Raahen seutukuntaan, jossa hänen tehtävänänsä oli ohjata jokaisen seutukunnan kunnassa – Raahessa, Pyhäjoella, Vihannissa, Siikajoella – yhtä teatteriryhmää ja valmistaa jokaisen ryhmän kanssa teatteriesitys. Hankkeen lopputuloksena oli neljä näytelmää, joista kaksi valmistui

aikuisten teatteriryhmissä Raahessa ja Siikajoella ja kaksi nuorten teatteriryhmissä Vihannissa ja Pyhäjoella. Nuoren työllistetyn ohjaamiin teatteriryhmiin osallistui hankkeen aikana 24 osallistujaa, joista 11 oli lapsia ja nuoria. Näytelmät esitettiin hankkeen aikana yleisölle yhteensä 33 kertaa ja niiden arvioitiin tavoittaneen noin 2500 teatterissa vierailijaa. Paikallisten näytösten lisäksi näytelmät esitettiin hankkeen loppupuolella Pyhäjoen Talviteatteripäivillä, joka kokosi yhteen seutukunnan kulttuuritoimijoita.

Kuva 2. Kohtaus Teatterierätys-hankkeeseen työllistetyn nuoren ohjaamasta, Veikko Huovisen teksteihin perustuvasta "Naiset on kultia"-näytelmästä. Näytelmällä oli yhteensä 15 esityskertaa ja se sai ensi-iltansa Raahen Teatterissa 12.11.2010.

Toimija on ollut erittäin tyytyväinen hankkeeseen, koska se tavoitti toiminnallaan myös seudun nuorison ja aktivoi heitä osaksi teatteritoimintaa. Nuorten aktiivinen osallistuminen oman alueen kulttuuritoimintaan on koettu toimijan näkökulmasta hyvin tärkeäksi, koska Raahen seudun pienet paikkakunnat ovat paikallisen nuorison keskuudessa mielletty virikkeettömiksi ja uinuviksi alueiksi, joista on odotettu lähinnä nopeaa poispääsyä. Kyseinen mielikuva heikentää myös paikkakunnalta kerran lähteneiden nuorten motivaatiota paluumuuttoon. Myös aikuisten teatteriryhmien osalta hanke oli onnistunut ja työllistetyn nuoren ammattimainen ja tuore ote tarjosivat kehittymishaasteita myös pidempään teatteri-ilmaisua harrastaneille aikuisosallistujille. Raahen seudulla hanke nähtiinkin erittäin onnistuneena. Työllistetty nuori työllistyi välittömästi hankkeen päättyttyä alueelle koulutustaan tehtäviin ja muutti paikkakunnalle pysyvästi. Parhaiten hankkeessa työllistetyn nuoren näkökulmaa kuvaakin suora sitaatti hänen hanketta kuvaavasta selvityksestään:

”Projektin loputtua minulla on jatkunut työt Raahen seudulla. Tällä alueella tarvitaan tekijöitä. Projektin jälkeen ohjasin kesäteatteri-esityksen Raahen teatterille. Ja nyt syksyllä (2011) aloitan ohjaukset Pattijoen harrastajanäyttelijöille sekä Raahen oopperakavereille. Marraskuussa aloitan ohjaamaan taas Raahen teatterille. Ensi kesäksi on jo pyydetty Pyhäjoelle ohjaamaan. Eli projekti on todellakin työllistänyt minua.” (Työllistetty nuori)

Raahen Teratterihierätyksi-hankkeen työllistäjä kuvaa hankkeen olleen erittäin tarpeellinen paikallisen kulttuurielämän ja yhteisön aktivoinnille. Työllistäjä kertoo saaneensa hankkeen avulla seutukuntaan pidetyn ja ammattimaisen ohjaajan, joka päätettiin työllistää seudulle välittömästi hankkeen päätyttyä.

4.3 Oulun Mäntykoti

Oulun Mäntykoti ry sai 29 656 euron avustuksen nuorten työllistämiseen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen kolmannen sektorin kehittämishankkeeseen. Hanke työllisti kaksi nuorta taideohjaajaa viiden kuukauden ajaksi Mäntykodin ja Koskenkodin asiakkaiden kanssa toteutettavaan taide-, tanssi- ja musiikkitoimintaan. Mäntykodin ja Koskenkodin asiakkaat ovat pitkä- ja lyhytaikaista hoivaa tarvitsevia, useimmiten neurologisia sairauksia tai eriasteista dementiaa sairastavia ikäihmisiä. Hankkeen tavoitteena oli tarjota vaihtelua ja merkityksellisyyttä hoitokodin arkeen, helpottaa ikäihmisten matkaa taiteen keinoin sekä vahvistaa heidän identiteettiään. Hanke pyrki työllistävien nuorten urapolkujen vahvistamiseen, vanhustyön vetovoiman lisäämiseen, kulttuuritoimijoiden verkostoitumiseen ja taidetoiminnan kehittämiseen osana hoitoympäristöä.

Mäntykodin ja Koskenkodin hankkeessa huomioitiin useita taiteenlajeja ja toteutuneeseen taide-toimintaan sisältyi muun muassa maalausta, piirustusta, musiikkihetkiä, pyörätuolitanssia, elokuvahetkiä, runoutta ja näytelmänlukua. Taideohjauksessa korostui yksilölläinen toiminta, jonka lähtökohtana olivat asiakkaiden omat tarpeet, toiveet ja konkreettiset toimintamahdollisuudet. Työllistetyt taideohjaajat koostivat asukkaiden töistä näyttelyn, joka oli esillä Mäntykodin tiloissa vuodenvaihteesta 2010 kesäkuuhun 2011. Asiakkaiden ja omaisten ohella näyttelyssä vieraili myös runsaasti muuta yleisöä.

Taidetoiminta osoitti, että kaikkein huonokuntoisinkin voi taiteen keinoin ilmaista itseään ja saada elämyksellisiä kokemuksia. Työllistetyt taideohjaajat työskentelivät kiinteässä yhteistyössä Mäntykodin ja Koskenkodin henkilökunnan kanssa ja yhteistoiminta osoittautui kaikkia osapuolia hyödyttäväksi. Mäntykodin ja Koskenkodin hoitohenkilökunta ja toimintaan osallistuvat vapaaehtoiset avustivat mahdollisuuksiensa mukaan taidehetkiä. Hankkeen aikana ohjattu, vanhusten yksilölliset tarpeet huomioiva taidetoiminta huomattiin erittäin merkitykselliseksi niin hoivakodin asukkaille, kuin heidän omaisilleen, työntekijöille ja koko yhteisölle:

”Olen kokenut taideprojektin tarpeelliseksi... Se on tuonut luksusta asiakkaidemme elämään. Projektissa oli hyvää jo sen olemassaolo eli se, että ikäihmisten elämänsisältöön oli käytetty paljon resursseja... Olen huomannut taideprojektin virkistäneen asiakkaitamme ja omaisia että kodin ilmapiiriä kokonaisuudessaankin. Se on antanut yhdistyksellemme paljon lisäarvoa.” (Hoitaja)

”Minusta Mäntykodilla oli ennen teidän (ohjaajien) tuloa aivan liian vähän virikkeitä... Olen ollut todella tyytyväinen toimintaanne...” (Omainen)

”Niistä jää jälki.” (Mäntykodin asukas taidehetkestä)

Kuva 3. Mäntykodin ohjattua taidetoimintaa.

Hankkeen aikana useat paikalliset toimijat olivat yhteistyöhaluisia taideohjaajien kanssa ja työllistetyt nuoret saivat hankkeen aikana arvokkaita kontaktiverkostoja. Ohjaajat osallistuivat muun muassa oululaisen kulttuurikeskus Valveen ART360-hankkeen ”Taide hoitoympäristössä”-työpajaan. Heidät kutsuttiin hankkeen aikana luennoimaan Oulun Seudun Ammattiopiston lähihoitajaopiskelijoille taideprojektiin liittyen ja oppilaitoksen opiskelijaryhmiä kävi tutustumassa taidetoimintaan myös Mäntykodin tiloissa. Työllistäjä onkin antanut kiitosta hankkeeseen työllistettyjen taideohjaajien viestintäosaamisesta, minkä ansiosta hanketoiminnasta uutisoitiin näkyvästi eri medioissa. Työllistäjä arvioi hankkeesta saadun medianäkyvyyden edistäneen työllistäjän toiminnan tunnettuutta.

Hankkeen aikana soveltavan taide- ja kulttuurityön merkitys osana laadullisesti hyvää vanhustyötä korostui ja toimija koki tarpeellisenä ylläpitää ja kehittää hankkeessa löydettyjä taideohjauksen muotoja myös hankkeen päätyttyä. Työllistäjä on kertonut, että hankkeen onnistumisesta ja sen kautta saaduista positiivisista kokemuksista huolimatta hankkeessa työllistettyjen nuorten ohjaajien jatkotyöllistämiseen Mäntykodin palveluksessa ei hankkeen päätyttyä ollut taloudellisia resursseja. Työllistettyjen nuorten kokemukset hankkeesta ovat olleet myönteisiä ja he ovat arvioineet hankkeeseen työllistymisen edistäneen jatkotyöllistymisen edellytyksiä. Vaikka hanketyöllistäjän ei ole ollut mahdollista palkata hankkeessa työllistettyjä nuoria hankkeen päätyttyä, ovat molemmat ohjaajat työllistyneen koulutustaan vastaaviin tehtäviin muun toimijan palvelukseen.

Mäntykoti on pyrkinyt hankkeen päätyttyä jatkamaan tarpeelliseksi kokemiaan taide- ja kulttuuritoimintoja hoitokodissa vierailevien vapaaehtoistyöntekijöiden avulla ja taloudellisten resurssien niin salliessa myös ostamaan palveluita alan toimijoilta. Mäntykoti on myös mahdollistanut yhden taide- ja kulttuuriohjauksesta kiinnostuneen lähihoitajansa kouluttautumisen kyseisiin tehtäviin Oulussa toteutettavassa LogoArt-taideohjaajakoulutuksessa. Koulutuksen päätyttyä lähihoitajan on mahdollista käyttää 50 % työajastaan taideohjaajan tehtäviin.

Kuva 4. Mäntykodin asukkaita ohjatussa taidedia-hetkessä.

5. Johtopäätökset

Avustuksella toteutetuissa hankkeissa on noussut selvästi esiin, miten nuoren, tuoreita ideoita omaavan osaajan työllistäminen voi tarjota pienten paikkakuntien kulttuurielämälle ja yhteisölle odottamattoman paljon. Esimerkiksi Raahessa, Sotkamossa, Suomussalmella ja Kuhmossa toteutetut valtionavustuksella tuetut hankkeet työllistivät kukin yhden nuoren kulttuurialan osaajan. Näiden nuorten työpanos osoittautui hankepaikkakuntien kulttuuritoimijoiden ja toimintaan osallistuneiden paikallisten asukkaiden kannalta merkittäväksi. Esimerkiksi perinnekulttuurihankkeeseen avustuksen saanut Kuhmon Juminkeko-säätiö on kuvannut hankkeen eduksi sen, että ”maantieteellisellä syrjäseudulla” toteutettuna se vahvisti paikkakunnan kulttuuriosaamista ja edesauttoi kulttuurin elinkeinomahdollisuuksia myös suurten metropolien ulkopuolella. Monet hankkeissa toteutetut toimintamuodot ja sisällöt ovatkin tukeneet konkreettisella tasolla ajatusta kulttuurin tasa-arvoisesta saatavuudesta. Keskustelu yhteiskuntamme jäsenten tasapuolisista mahdollisuuksista taide- ja kulttuuritoimintoihin on viime vuosina lisääntynyt ja avustettujen hankkeiden sisältöjä on tärkeää tarkastella myös kyseisestä näkökulmasta. Kulttuurin ja erilaisten soveltavien taidetoimintojen saatavuuden edellytykset eivät ole yhteiskunnassamme tasa-arvoiset ja varsinkin erityisryhmien, kuten esimerkiksi liikuntavammaisten, vanhusryhmien, mielenterveyspotilaiden tai näkö-, kuulo- ja kehitysvammaisten kohdalla kulttuuripalveluiden tasapuolinen tavoitettavuus edellyttää taide- ja kulttuuripalveluiden kentän kehitystyötä. Avustetuista hankkeista esimerkiksi Pyhäsalmen tanssi ry:n kehitysvammaisten ryhmien parissa toteutettu taide- ja kulttuuritoiminta paransi kulttuurin saatavuutta ryhmän osalta ja vanhusryhmien keskuudessa toteutetut hankkeet ovat tuoneet soveltavan taide- ja kulttuuritoiminnan osaksi vanhusien toimintaympäristöä – vieden taiteen heille, jotka eivät voi tulla taiteen luokse. Myös maantieteelliset seikat tuovat haasteita kulttuuripalveluiden tarjonnalle, eivätkä syrjäseutujen taide- ja kulttuuritoiminnot ole laajuudessaan ja tavoitettavuudessaan tasapuolisia verrattuna suurten kasvukeskusten tarjoamiin mahdollisuuksiin. Hanketoimijoiden selvitysten perusteella onkin nähtävissä, miten syrjäseuduille sijoittuneet hankkeet ovat vahvistaneet paikkakuntien kulttuurielämää, aktivoineet paikallisväestöä ja parantaneet eri ryhmiä koskettavan taide- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä.

Pienillä paikkakunnilla toteutetut hankkeet ja kulttuuritoiminnan muodot ovat paitsi monipuolistaaneet paikallistason taide- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä, ne ovat myös lisänneet paikkakuntien vetovoimaisuutta kulttuurikentän työllistäjänä. Hankkeissa nuoria osaajia on saatu työllistettyä myös suurten kasvukeskusten ulkopuolelle ja menestyneet, paikoin laajaakin julkisuutta saaneet hankkeet ovat parantaneet työllistäjien mahdollisuuksia sitouttaa ammattitaitoista työvoimaa omalle paikkakunnalleen. Suurten kasvukeskusten ulkopuolelle sijoittuvan taide- ja kulttuuritoiminnan kehittämisen voidaankin tulkita tarjoavan välineitä alueiden vetovoimaisuuden ja väestön hyvinvoinnin lisäämiseen ja alueiden ammatillisen osaamisen vahvistamiseen.

Pienillä paikkakunnilla hankkeiden myönteiset vaikutukset näkyivät paitsi alueen kulttuuritoiminnan aktivoitumisena myös paikallisten asukkaiden kasvaneena innostuksena alueensa kulttuuritoimintaa kohtaan. Hankkeiden kulttuuritoiminta onkin tavoittanut ja yhdistänyt eri ikäryhmiä, aktivoinut uusia harrastajaryhmiä ja lisännyt paikallistason yhteisöllisyyttä ja koheesiota. Nuorisoryhmien, kuten nuorisotalonuorten, kouluryhmien tai erityisnuorten parissa toteutetut hankkeet ovat puolestaan selvitysten perusteella vahvistaneet toimintaan osallistuneiden nuorten itseluottamusta, parantaneet ryhmien yhteishenkeä ja aktivoineet nuoria kehittämään yhteisönsä monitaiteellista toimintaa. Myös hoito- ja hoivapalveluiden piiriin kuuluvien iäkkäiden asiakkaiden kohdalla hankkeiden taide- ja kulttuuritoiminta on selvästi kasvattanut osallistujien aktiivisuutta ja elämänlaatua tarjoten samalla hoitohenkilökunnalle ja omaisille myönteistä vaihtelua osana hoitoympäristön arkea.

Vaikka hankkeissa toteutettu taide- ja kulttuuritoiminta on koskettanut erilaisissa elämänvaiheissa olevia yksittäisiä ja ryhmiä, näyttää soveltava ja osallistava taidetoiminta tarjoavan erityisesti vaikeissa tilanteissa oleville nuorille ja erityisnuorten ryhmille tärkeitä välineitä nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen. Kokemukset hankkeista, joissa taide- ja kulttuuritoiminta on sisällyttänyt vaikutuspiiriinsä työpajanuoria, ovat olleet erittäin myönteisiä. Syrjäytymisvaarassa olevat, psykososiaalista tukea tarvitsevat nuoret ovat työpajatoiminnan avulla löytäneet välineitä oman tilanteensa ja tulevaisuudenkuvansa työstämiseen. Työpajanuorten kanssa yhteistoiminnassa toteutetut hankkeet, kuten Suomussalmen ja KSL:n teatteri-ilmaisuun painottuneet produktiot ovat hyvä esimerkki so-

veltavasta taidetoiminnasta, joka on osallistanut syrjäytymisuhan alla olevia nuoria osaksi yhteisöllisiä toimintamuotoja. Aktiivinen ryhmässä ja yhteisössä toimiminen on tarjonnut mahdollisuuksia omien vahvuuksien tunnistamiseen, nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen ja parhaissa tapauksissa uuden, selkeän elämänsuunnan esimerkiksi opiskeluihin hakeutumisen puitteissa. Soveltavan taide- ja kulttuuritoiminnan mahdollisuudet nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja osallistamisen välineinä näyttäytyvät hankekokemusten valossa huomattavina ja ansaitsevat osakseen yhteiskunnallista huomiota myös tulevaisuudessa.

Kuva 5. KSL:n Oulunseutu ry:n teatterityön hankkeessa toteutettu näytelmä valmistui yhteistyössä työllistettyjen nuorten ammatti-laisten, paikallisten työpajanuorten ja pitkän linjan teatteriammattilaisten kanssa.

Osa työllistäjistä varsinkin kolmannen sektorin kehittämishankkeiden osalta on kokenut hankkeen rahoituksen lyhytaikaisuuden riskinä, koska lyhyiden hankkeiden myötä löydetty toimintamallit ja käytännöt eivät välttämättä ehdi vakiintua ja juurtua osaksi organisaation toimintaa. Oman haasteensa on tuonut myös se, että lyhyiden hankeaikojen on koettu rajoittavat mahdollisuuksia rakentaa yhteistoimintaa muiden kulttuurin-, taiteen- ja luovien alojen toimijoiden välille. Eräs hanketyöllistetty raportoi samankaltaisista ongelmista ja työllistetyn näkökulmasta lyhyt hanke aika rajoittaa nuoren osajan mahdollisuuksia verkostoitua muihin kentän toimijoihin ja käynnistää heidän kanssaan yhteistoiminnan muotoja. Toiminnan käynnistäminen hankeajan alussa vaatii oman aikansa ja voimavaroja niin työllistäjälle, kuin työllistettyjen nuortenkin osalta, ja pidemmät hankeajat voisivat parantaa hankkeiden toimintaedellytyksiä. Varsinkin kolmannen sektorin kehittämishankkeiden osalta toimijat toivovat pidempiaikaisia hankerahoituksia toiminnan juurruttamiseen ja vakiinnuttamiseen ja kokevat taide- ja kulttuuripalveluiden pitkän aikavälin kehittämistyön erittäin tarpeellisenä. Toimijoiden kokemusten pohjalta yhteiskunnan tuki ja poliittinen tahto nähdäänkin soveltavina taide- ja kulttuuripalveluita hyödyntävällä kentällä palveluiden kehittämisen ja ylläpitämisen kannalta välttämättömänä.

Työllistäjät ovat nähneet hankkeissa syntyneiden käytäntöjen ylläpitämisen ja kehittämisen tarpeellisenä myös varsinaisten hankkeiden päättymisen jälkeen. Vaikka kehittämishankkeissa syntyneet kulttuuri- ja taidetoiminnat on hankkeiden kuluessa havaittu erittäin hyödyllisiksi, on toiminnan jatkaminen varsinaisen hankeajan jälkeen ollut useille toimijoille vaikeaa, koska toimijoilla ei ole taloudellisia resursseja syntyneiden toimintojen ylläpitämiseen hankeajan päätyttyä. Vaikka motivaatiota taide- ja kulttuuritoiminnan kehittämiseen löytyy, on rahoituksen saaminen yhä suuri

haaste kentän työllistäjille. Useat työllistäjät ovat raportoineet vaikeuksistaan jatkaa hankkeissa syntyneiden hyvien toimintamallien kehittämistä ja ylläpitoa hankkeiden päättymisen jälkeen. Eräs toimija kertoo, että tukia toiminnan jatkamiselle on ollut myönteisestä suhtautumisesta huolimatta vaikeaa saada ja että toimintaa rahoitetaan enimmäkseen valtakunnallisilla apurahoilla. Useat toimijat ovatkin kuvanneet, ettei taloudellisia resursseja taideohjaajien tai muiden taide- ja kulttuuripalveluita tarjoavien henkilöiden palkkaamiseen löydy ilman yhteiskunnan tukea. Esimerkiksi Mäntykodissa seniori- ja vanhustyöhön suunnatun soveltavan taidetoiminnan järjestäminen hankkeen päätyttyä on koettu hyvin vaikeaksi, koska toimijan taloudelliset resurssit eivät mahdollista taideohjaajien palkkaamista, eikä kaupunki ole valmis rahoittamaan toimintaa. Ainoa mahdollisuus taide- ja kulttuuripalvelujen ylläpitämiseen hankkeen päätyttyä olisi ollut se, että hoito- ja hoivapalveluiden piiriin kuuluvat asiakkaat olisivat maksaneet itse haluamistaan taide- ja kulttuuripalveluita ja toimija olisi tilannut taide- ja kulttuuritoiminnan ostopalveluna yksityisiltä kulttuurialan palveluntarjoajilta.

Vanhustyön hoivapalveluiden tuottajien näkökulmasta on esitetty toive, että soveltavaa taidetoimintaa sisällytettäisiin osaksi hoito- ja hoivatyötä. Taide- ja kulttuuripalveluihin keskittyvää osaamista ja palvelun-tarjoajia on olemassa tälläkin hetkellä ja trendi on selvässä nousussa. Taide- ja kulttuurialan ammattilaisia kannustetaan myös lisääntyvässä määrin yrittäjyyteen ja osuuskuntatoimintaan. Eräänä vaihtoehtona taidetoimintaa järjestävän vakituisen henkilökunnan palkkaamiselle voidaankin nähdä taide- ja kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ostopalveluina yksityisiltä toimijoilta. Toimijan taholta eräänä taide- ja kulttuuripalvelut mahdollistavana kehitysideana on esitetty vanhusväestölle suunnattua kulttuuriseteliä, jolla hoito- ja hoivapalveluiden piiriin kuuluvat asiakkaat voisivat ostaa heitä kiinnostavia taide- ja kulttuuripalveluita. Toimintamallissa on myös se etu, että kulttuuripalvelut tilattaisiin ja järjestettäisiin hoitokotien tiloissa ja kulttuuripalveluiden saatavuus turvattaisiin näin myös liikuntakyvyttömille ja huonokuntoisimmille asiakkaille. Väestön ikääntyessä ja vanhusväestön hyvinvoinnin noustessa yhä merkittävämmäksi osaksi yhteiskunnallista keskustelua on vanhuspalveluiden kehittäminen taide- ja kulttuuripalveluiden avulla tärkeä paino-alue. Vanhuuden ei tarvitsekaan merkitä elämästä vetäytymistä ja ikääntymiseen liittyvässä keskustelussa vanhuudesta onkin alettu puhua kolmantena ikänä, elämänvaiheena, joka pitää sisällään voimavaroja ja uusia mahdollisuuksia. Ajatus vanhusväestölle suunnatusta kulttuurisetelistä on varteenotettava ja kehittämisen arvoinen. Tässä mallissa yhteiskuntamme iäkkäät jäsenet tulisivat huomioiduiksi myös yksilöinä, omine yksilöllisine tarpeineen ja kulttuurisetelin avulla heidän olisi mahdollista osallistua juuri itseään kiinnostavaan taidetoimintaan.

Nuorten luovien alojen ammattilaisten motivaatio työllistyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin ja kiinnostus soveltavien taide- ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen näyttäytyy hankeselvitysten perusteella vahvana. Työllistäjien kokemukset nuorten työllistämishankkeista ja niiden myötä syntyneistä toimintamalleista ovat olleet läpi kentän myönteisiä ja motivaatiota soveltavan taidetoiminnan kehitystyölle myös hankkeiden päätyttyä on kentällä runsaasti. Hanketoimijoiden halu työllistää taiteen ja kulttuurityön ammattilaisia ja motivoituneisuus taide- ja kulttuuripalveluiden toimintaedellytysten parantamiseen tukee myös uusimman hallitusohjelman (2011) kulttuuripolitiikkaa koskevia tavoitteita. Myös Opetusministeriön Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – toimintaohjelmahdotus (2010) korostaa taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Halu kehittää ja soveltaa taide- ja kulttuuripalveluita osana ihmisten arkea, yhteisöllisyyttä kuten myös sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää voidaankin nähdä toimijakenttää ja laajempia yhteiskunnallisia tavoitteita yhdistävänä pyrkimyksenä.

Lähteet

Tyylinä Lähdeluettelo.

Liikanen, H.-L. 2010: Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – Ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1. Opetusministeriö, Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Helsinki.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. Valtioneuvoston kanslia. Helsinki.

KUVAILEHTI

Julkaisusarjan nimi ja numero Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Helanen Anu		Julkaisuaika Lokakuu 2011		
		Julkaisija Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja/toimeksiantaja		
Julkaisun nimi Nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen suunnatun valtionavustuksen käyttö Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla				
Tiivistelmä Julkaisu on selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2010 Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueille myöntämistä harkinnanvaraisista valtionavustuksista, joilla tuettiin nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämishankkeita.				
Asiasanat Opetus- ja kulttuuriministeriö, valtionavustus, taide, kulttuuri, soveltava taidetoiminta, työllistämishanke, nuoret, taiteilijat, luovat alat.				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu)
Kokonaissivumäärä 27		Kieli Suomi		Hinta (sis. alv 8%)
Julkaisun myynti/jakaja Julkaisu on saatavana vain verkossa: www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/julkaisut				
Julkaisun kustantaja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus				
Painopaikka ja -aika				

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Veteraanikatu 1
90130 Oulu
puh. 020 636 0020
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa